

Cirkulärnr: 1996:180
Diariernr: 1996/3324
Handläggare: Förbundsjurist Siv Ann Andermyr/GR
Sektion/Enhet: Civilrättssektionen
Datum: 1996-12-04
Mottagare: Gemensam kommunadministration
Sjukvård/Tandvård
Äldreomsorg
Omsorgs- och handikappfrågor
Ekonomi/Finans
Rubrik: Patientförsäkring

Civilrättssektionen
Förbundsjurist Siv Ann Andermyr/GR

1996-12-04

Gemensam kommunadministration
Sjukvård/Tandvård
Äldreomsorg
Omsorgs- och handikappfrågor
Ekonomi/Finans

Patientförsäkring

I september 1996 informerade vi, genom cirkulär 1996:133, om den nya patientskadlagen som träder i kraft den 1 januari 1997. Av telefonförfrågningarna att döma förekommer osäkerhet om vilken kommunal vårdverksamhet som omfattas av försäkringsplikten samt i vilka situationer kommunens vårdverksamhet kan anses vara utförd på entreprenad.

Hälso- och sjukvård

I 5 § patientskadlagen definieras hälso- och sjukvård på följande sätt.

*I denna lag avses med **hälso- och sjukvård**: Sådan verksamhet som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) eller tandvårdslagen (1985:125), annan liknande medicinsk verksamhet samt verksamhet inom detaljhandeln med läkemedel, allt under förutsättning att det är fråga om verksamhet som utövas av personal som omfattas av lagen (1994:953) om åligganden för personal inom hälso- och sjukvården.*

Hälso- och sjukvårdslagen

Den grundläggande definitionen av begreppet hälso- och sjukvård finns i 1 § hälso- och sjukvårdslagen. Med hälso- och sjukvård avses där åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador. Till hälso- och sjukvård hör även sjuktransporter, dvs. ambulans och liknande transporter. I propositionen om hälso- och sjukvårdslagarna sägs att begreppet inte skall ges alltför vid tolkning; hälso- och sjukvården bör i princip begränsas till att omfatta sådana behov som bedöms kräva insatser av medicinsk utbild-

dad personal eller en sådan personal i samarbete med personal med administrativ, teknisk, farmaceutisk, psykologisk eller social kompetens. Med medicinskt utbildad personal avses även personal, vars utbildning inriktats på patientomvårdnad och rehabilitering (prop. 1981/82:97 s. 44).

En utgångspunkt för patientskadelagen är att hälso- och sjukvårdsbegreppet skall överensstämma med den nyss gjorda beskrivningen. I begreppet hälso- och sjukvård enligt patientskadelagen ingår således förebyggande vård, vaccinering, blodgivning, arbetsterapi, medicinsk rehabilitering och annan motsvarande verksamhet. I begreppet innefattas endast vård med medicinskt innehåll som riktar sig direkt till enskilda personer och således inte åtgärder som riktar sig till större grupper i samhället och som inte är direkt medicinska. Ersättning kan därför inte utges enligt lagen för skador som har sin grund i att t.ex. en kommun fluorbehandlar dricksvattnet eller vidtar generella hälsokampanjer eller liknande.

Åliggandelagen

Genom begränsningen av begreppet hälso- och sjukvård till verksamhet som utövas av personal som omfattas av den s.k. åliggandelagen faller sådan verksamhet som avses i lagen (1960:409) om förbud i vissa fall mot verksamhet på hälso- och sjukvårdens område (kvacksalverilagen) utanför patientskadelagens tillämpningsområde.

Enligt 1 § första stycket åliggandelagen avses med hälso- och sjukvårdspersonal

1. personal verksam vid sjukhus och andra vårdinrättningar som medverkar i vård, behandling eller undersökning av patienter,
2. den som i annat fall vid vård, behandling eller undersökning biträder en legitimerad yrkesutövare,
3. personal vid sådan detaljhandel med läkemedel för vilken det gäller särskilda föreskrifter och personal inom den särskilda giftinformationsverksamheten som bedrivs av Apoteksbolaget AB den som har legitimation för yrke inom hälso- och sjukvården,
4. som tillverkar eller expedierar läkemedel eller lämnar råd och upplysningar,
5. personal vid larmcentral som förmedlar hjälp eller lämnar råd och upplysningar till vårdsökande,
6. arbetsterapeuter när det gäller åtgärder för att förebygga, utreda eller behandla medicinska besvär,
7. andra grupper av yrkesutövare inom hälso- och sjukvården som skall omfattas av lagen enligt föreskrifter som meddelas av regeringen,

8. den som i annat fall enligt föreskrifter som har utfärdats med stöd av 8 § lagen (1984:542) om behörighet att utöva yrke inom hälso- och sjukvården m.m., tillhandahåller tjänster inom yrket under ett tillfälligt besök i Sverige utan att ha svensk legitimation för yrket.

Vid tillämpningen av punkterna 1 och 3 jämföras med legitimerade yrkesutövare den som enligt särskilda föreskrifter har motsvarande behörighet.

Kommunal sjukvård

Offentlig vårdgivare är i första hand de s.k. sjukvårdshuvudmännen, dvs. landstingen och de tre landstingsfria kommunerna Göteborg, Malmö och Gotland, men även övriga kommuner bedriver numera sjukvård enligt hälso- och sjukvårdslagen. Exempel på kommunala ansvarsområden där hälso- och sjukvård kan bedrivas är följande

- sjukhem
- särskilda boenden
- personhälsovård
- skolhälsovård
- ungdomsmottagningar
- alkohilmottagningar, eller
- annan kommunal verksamhet där person som omfattas av åliggandelagen bl.a. har till uppgift att kunna ingripa eller ge råd vid sjukdom eller olycksfall.

Sjukvård på entreprenad

Landsting och kommuner har möjlighet att sluta avtal med enskilda att på entreprenad utföra uppgifter som de svarar för inom hälso- och sjukvården. En kommun kan t.ex. lägga ut driftsansvaret för ett kommunalt sjukhem på entreprenad. Entreprenadavtalet innebär inte att entreprenören tar över kommunens vårdansvar enligt hälso- och sjukvårdslagen. Kommunen är därför fortfarande att betrakta som vårdgivare för verksamheten vid sjukhemmet och därmed försäkringspliktig enligt patientskadelagen. Entreprenören är däremot inte skyldig att teckna försäkring för den verksamhet som utförs åt kommunen. Eftersom kommunens försäkringsplikt är obligatorisk gäller detta oberoende av om kommunen i avtalet skulle ha ålagt entreprenören att teckna försäkring.

I vissa fall köper kommuner enstaka vårdplatser hos privata vårdgivare. För de patienter som kommunen placerar är kommunen vårdgivare och försäkringsskyldighet föreligger därför för kommunen även i dessa fall. För vård som den private vårdgivaren ger patienter som inte omfattas av entreprenadavtalet är den private vårdgivaren däremot försäkringsskyldig.

Skadeanmälan

Skada skall anmälas hos vårdgivaren eller försäkringsgivaren. I de fall en privat vårdgivare bedriver hälso- och sjukvårdsverksamhet efter avtal med offentlig vårdgivare kan anmälan ske hos någon av dessa eller hos försäkringsgivaren.

Frågor med anledning av detta cirkulär besvaras av förbundsjurist Siv Ann Andermyr, tfn 08-772 44 22 eller förbundsjurist Lena Sandström, tfn 08-772 44 34.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Civilrättssektionen

Hans Ekman

Siv Ann Andermyr